

המרכז לחקר הרב תרבותיות והמגוון

סיכום שנתי תשע"ז

שנת תשע"ז הייתה שנת הפעילות השנייה של המרכז לחקר הרב תרבותיות והמגוון שהוקם על ידי פרופ' מיכאיל קרייני. פרופ' ברק מדינה הוא המנהל האקדמי של המרכז ומיכל ברק מנהלת את הפעילות. המרכז ממשיך לעסוק במחקר ובהוראה של נושאים הקשורים ברב תרבותיות, מגוון והחברה הישראלית. לאלו נוספה פעילות שיעיקרה קידום קמפוס מגוון, בעיקר הודות לכך שהמרכז קיבל על עצמו את האחריות ל"תקווה ישראלית באקדמיה" באוניברסיטה העברית.

תקווה ישראלית באקדמיה

בית הנשיא בשותפות עם הועדה לתכנון ולתקצוב של ההשכלה הגבוהה השיקו את "תקווה ישראלית באקדמיה" מתוך הבנה כי האקדמיה היא בעלת תפקיד חיוני בעצוב פניה של החברה הישראלית על כל הקהילות שמרכיבות אותה. הפרויקט נועד לקדם חזון של גיוון ושותפות במוסדות אקדמיים. המרכז לחקר הרב תרבותיות והמגוון מונה להיות אחראי על הנושא באוניברסיטה העברית.

ועדה לקביעת מדיניות מגוון לאוניברסיטה העברית

כחלק מיישום תקווה ישראלית באוניברסיטה מינה נשיא האוניברסיטה ועדה לקביעת מדיניות מגוון. פרופ' מונא חורי כסאברי היא יו"ר הוועדה והמרכז לחקר הרב תרבותיות והמגוון מרכז את פעילותה. בוועדה חברים חברי סגל אקדמי, סגל מינהלי וסטודנטים. פרופ' חורי כסאברי השתתפה מטעמה בכנס שעוסק במגוון באוניברסיטאות בוושינגטון. לאחר שתגיש את המלצותיה הוועדה תמשיך לפעול על מנת ליישם את ההמלצות ולייעץ לאוניברסיטה בנושאים שונים שקשורים במגוון.

ועדה לעידוד קליטת חוקרות/ים: מגדר ומגוון

הועדה בראשות פרופ' בת שבע כרם, אשר עוסקת בעידוד קליטת נשים חוקרות לאוניברסיטה, הורחבה במהלך השנה האחרונה כדי לכלול גם עיסוק בקליטת חוקרים וחוקרות ממגוון קהילות המיוצגות בחסר באוניברסיטה. המלצות הוועדה אומצו על ידי סנט האוניברסיטה והן בשלבי יישום. כל פקולטה נדרשת להציב יעדים לקליטת חוקרות וחוקרים מקבוצות המגוון ולנקוט בצעדים אקטיביים על מנת לאתר חוקרים כאלה. במסגרת יישום הדו"ח נשתתף בהנחייה של סדנאות לחברי ועדות סינון וקליטה בנושא הטיות בלתי מודעות.

א. מחקר:

מלגות.

קהילת המלגאים של המרכז כללה השנה את ד"ר אחמד אמארה אשר מחקרו עוסק בדיני הקנין בתקופת המעבר שבין השלטון העות'מאני לשלטון המנדטורי (פוסטדוקטורט); שני דוקטורנטים בשלבי מחקר מתקדמים: נחומי יפה אשר חוקרת מוחלשות ועוני בחברה החרדית (בפקולטה למדעי החברה) ומיכה בלזר אשר חוקר אינטגרציה של זהויות דו-תרבותיות: המקרה של זוגות מעורבים דתיים וחילוניים בישראל (בבית הספר לחינוך). שתי סטודנטיות אשר נמצאות בשלב א' של לימודי הדוקטורט זכו במלגה מצומצמת יותר: לילי אילן אשר חוקרת את ההסטוריה החברתית של הגליל המערבי בין מלחמת העולם הראשונה לממשל הצבאי (הפקולטה למדעי הרוח) וליך צגאי-נים אשר חוקרת את חוויות החיים של צעירים בעלי וחסרי השכלה אקדמית ממוצא אתיופי והשפעתם על השתלבותם בחברה בישראל (בית הספר לחינוך).

סדנת סטרנברג-תמיר למחקר רב תחומי בנושא רב תרבותיות בישראל: מבט משווה

בשיתוף עם הקתדרה על שם סטרנברג-תמיר לתרבות השוואתית, שבה מכהנת פרופ' רונית ריצ'י, קיימו סדנה מחקרית בנושא רב תרבותיות במבט משווה. בסדנה השתתפו 12 תלמידים לתואר שני ושלישי ממגוון דיסציפלינות אשר המחקר שלהם עוסק בהיבטים שונים של רב תרבותיות. הצטרפו אליהם מקבלי המלגות במרכז וסטודנטים מתעניינים נוספים. מרצים ממגוון רחב של תחומי מחקר התארחו במפגשי הסדנה והציגו את עבודתם.

כנסים

המרכז יזם, תמך והשתתף במספר כנסים שהתקיימו השנה באוניברסיטה ביניהם: כנס שארגנה הקליניקה לרב תרבותיות ולמגוון בנושא שפה זהות ומקום; כנס שארגן תא שאיפות בפקולטה למשפטים על מעמד האשה הפלסטינית בישראל; יום עיון בשיתוף המחלקה להכשרת מורים בבית הספר לחינוך על רב תרבותיות בחברה ובכיתה; כנס על משפט כדת בשיתוף עם המכון לחקר המשפט העברי.

מחקר צרכים ואתגרים

המרכז יזם מחקר שכלל קבוצות מיקוד של סטודנטים ערבים, יוצאי אתיופיה, חרדים ותלמידים מזרחיים שמטרתו הייתה ללמוד באופן מעמיק על הצרכים והאתגרים של סטודנטים מקבוצות מיעוט. ניתן לקרוא את [המחקר כאן](#).

ii. קורסים

הקליניקה לרב תרבותיות ולמגוון

הקליניקה לרב-תרבותיות ומגוון היא קורס שבו סטודנטים משתמשים במגוון כלים כדי לקדם קבוצות מיעוט ואת הדיאלוג הפורה בין קהילות בחברה הישראלית, תוך מבט ביקורתי על תיאוריה רב תרבותית. במישור המשפטי, התמקדה הפעילות השנה בעיקר בשלושה תחומים: פרופיילינג, סגרגציה בחינוך ואפלייה מבנית של מיעוטים במערכת המשפט הפלילי. פעילות זו נערכה בהתייחס לשורה של קהילות, בהם ערבים-פלסטינים, קהילת הלהט"ב, ישראלים יוצאי אתיופיה, וקהילת העבריים. לצד הפעילות המשפטית וכתמיכה לה, עסקה הקליניקה בקידום דיאלוג בין תרבותי ובהגברת המודעות לנושאי מגוון, בין היתר על ידי עשייה אינטרדיסציפלינרית שכללה שיתופי פעולה בתחומי התרבות והאמנות.

במהלך השנה התכנסה הקליניקה מדי שבוע לסמינר אקדמי בהנחייתם של דיקן הפקולטה, פרופ' מיכאל קרייני, ועו"ד ענבר פלד, ובהשתתפות מרצים אורחים. בין אורחי הקליניקה השנה היו נינה הלוי, אקטיביסטית מהקהילה הטרנסג'נדרית; עו"ד ענת טהון-אשכנזי, מנכ"לית איתך-מעכי; אסתי רידר, אקטיביסטית חרדית מארגון "לא נבחרות לא בוחרות"; מרלין וניג, מרצה וחוקרת קולנוע חרדי; ועוד.

בתחום המשפטי, הקליניקה הוסיפה לקדם את זכויותיהם של אינדיבידואלים של קבוצות שהופלו על רקע זהותם וזאת בתחומי משפט שונים, בין השאר בדין הפלילי, האזרחי-נזיקי והמנהלי.

1. **הקליניקה השלימה את כתיבתה של עתירה מינהלית בעניין התוכניות המבדלות ליוצאי אתיופיה.**

במשך שנים ארוכות הפעילה מערכת החינוך בישראל מנגנוני בידול סמויים וגלויים כלפי אוכלוסיית יוצאי אתיופיה. הקליניקה פועלת יחד עם האגודה הישראלית ליהודי אתיופיה, על מנת להביא לשינוי מדיניות משרד החינוך ולאכיפת החלטת ממשלה בדבר ביטול התוכניות הייחודיות ליוצאי אתיופיה. במסגרת הפרויקט, הציגה הקליניקה בכנסת בראשית שנת הלימודים את נייר העמדה שחיברה, "[זאת לא הדרך](#)". ובו הצביעה על השפעתן המתייגת של התוכניות המבדלות על יוצאי אתיופיה. הנייר זכה לסיקור נרחב בתקשורת, בין היתר בעיתון "[הארץ](#)" ובאתר החדשות "[וואלה](#)". ונדון בוועדת החינוך של הכנסת וכן בוועדה לענייני ביקורת המדינה. נוכח כישלון המגעים בסוגייה עם שר החינוך מר נפתלי בנט, ולאחר שלא זכינו במענה מאנשי משרד החינוך, השלימה הקליניקה את כתיבת עתירה כנגד משרד החינוך בדרישה לקיום החלטת הממשלה בעניין התוכניות הנ"ל. העתירה תוגש לבית המשפט המחוזי בירושלים בחודש יולי 2017.

2. **פרויקט הפרופיילינג - הקליניקה השלימה את כתיבתה של תביעה לבית המשפט השלום בירושלים בגין תיוג אתני שעברה סטודנטית ערביה לובשת חג'אב אשר הוביל לחיפוש, עיכוב והפעלת כוח כנגד הסטודנטית שלא כדן. התביעה מוגשת כנגד משרד התחבורה וחברות האבטחה המפעילות את יחידת האבטחה הציבורית בירושלים. פעולת הקליניקה במישור המשפטי נתמכה בקמפיין הסברה על פרופיילינג בישראל (על כך ראו בהמשך).**

3. **בעקבות תביעה של הקליניקה: רדיו ללא הפסקה פיצתה סטודנטית ב-25 אלף שקלים, לאחר שפרסמה את תמונתה כאילוסטרציה לתמיכה במחבלים, וזאת בעקבות הסדר פשרה שקיבל תוקף של פסק דין בהחלטת בית משפט השלום בירושלים. הקליניקה טענה כי תמונתה של הסטודנטית נקשרה בפרשה רק בשל היותה ערביה לובשת חג'אב, וכי פרסום זה מהווה לשון הרע על רקע מוצא. פסק הדין זכה לסיקור ב"[עין השביעית](#)".**

4. **מאבק בטרנספוביה - הקליניקה הוסיפה לעסוק גם השנה במאבק בתופעות של התנכלות לאנשים טרנסג'נדרים ובכלל זה באלימות המשטרתית כלפי הקהילה הטרנסג'נדרית. במסגרת כך, הובילה תלונה שהגישה הקליניקה למח"ש להגשת כתב אישום כנגד שוטר שתקף אישה טרנסג'נדרית וצילם אותה כשפלג גופה העליון חשוף, צילום אשר פורסם באינטרנט. בימים אלה משפטו של השוטר מוסיף להתנהל. הפרשה זכתה לסיקור תקשורתי בעיתון "[הארץ](#)".**

5. **מאבק בחסמים ממשלתיים בפני אנשים טרנסג'נדרים** – גם השנה הוסיפה הקליניקה ללוות פניות פרטניות של נשים וגברים טרנסג'נדרים, בהתמודדות עם החסמים שמציבים משרדי הממשלה בפניהם בתהליך לשינוי מין.
6. **גם השנה הוסיפה הקליניקה ללוות משפטית את קהילת העבריים**, הנאבקת על השגת מעמד בישראל והכרה בקבוצה כקהילה דתית מוכרת.

פרויקטים לשינוי מדיניות

7. **הקליניקה הוסיפה לפרסם השנה את Diversity Now ('מגוון עכשיו')** – ניזולטר על נושאי מגוון ורב תרבותיות **בעברית**, **בערבית** ו**באנגלית**. הניזולטר, פרי עטם של סטודנטים בקליניקה, סקר התפתחויות בתיקים משפטיים בניהול הקליניקה, דיונים בהם השתתפו בכנסת, וטורי דעה של פעילים חברתיים בתחומי המגוון.
8. **הקליניקה השלימה את כתיבתו של דו"ח על מצבם של יוצאי אתיופיה בשירות המבחן**. הדו"ח עוסק בזיהוי חסמים ובניתוח עמדות ביחס לתפקידו של שירות המבחן בחברה רב תרבותית, בדגש על עבודתו מול מופנים שהם ישראלים יוצאי אתיופיה. לטובת כתיבת הדו"ח, ערכו הסטודנטים ראיונות וקבוצות מיקוד עם גורמים שונים הרלוונטיים לניהול ההליך: סניגורים פיליפיים, קצינות שירות המבחן, יוצאי אתיופיה שבאו במגע עם השירות, וכן אנשי אקדמיה ועובדים סוציאליים. הדו"ח עוסק במיפוי החסמים שבהם נתקלים יוצאי הקהילה האתיופית למול שירות המבחן וכולל גם המלצות לשינוי.

9. **הקליניקה פתחה השנה בקמפיין "Stop Profiling: Look at Me"**, שנועד להגביר את המודעות לתופעות של תיוג אתני ("פרופיילינג") בישראל כלפי קבוצות מיעוט. במסגרת כך, **יצרה הקליניקה סרטון** יחד עם תלמידת הקורס "המדינה זה אני" בבית הספר לאמנות בצלאל. לטובת הסרטון, סטודנטים בקליניקה ערכו ראיונות עם נפגעי פרופיילינג ותצפית בתחנה המרכזית ירושלים. בנוסף, סטודנטיות העלו על הכתב עדויות על פרופיילינג בישראל של ערבים-פלסטינים ויוצאי אתיופיה. העדויות, יחד עם ניתוח מודלים להתמודדות עם פרופיילינג מהעולם, נערכו לכדי **חוברת על פרופיילינג בישראל**, שהוצגה יחד עם הסרטון באירוע מיוחד על פרופיילינג בישראל שנערך בחודש יוני 2017 (ראו בהמשך). תוצרי הקמפיין עתידים להיות מוצגים בדף פייסבוק שיתחזק על ידי סטודנטים מהקליניקה.

10. **הקליניקה החלה לבחון את שאלת הפערים במוכנות לחירום בין יישובים ערבים ליהודים בישראל**. במסגרת כך, פנתה הקליניקה לחה"כ נאוה בוקר, יו"ר ועדת המשנה לכבאות והצלה בכנסת, וכן לחברי כנסת נוספים בבקשה לקיים דיון בכנסת בנושא. במקביל, הגישה הקליניקה **בקשת חופש מידע לנציבות כבאות והצלה**, אשר נענתה באופן טכני בלבד.

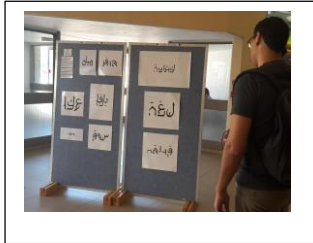
שולחנות עגולים, כנסים

11. **הקליניקה קיימה זו השנה השנייה את אירוע ה"ביו-ספריה" – הספריה האנושית הראשונה בישראל**, שנולדה ביוזמת הקליניקה וזכתה לפרשנות אמנותית בעקבות שיתוף פעולה של הקליניקה עם בית הספר לאמנות מוסררה בעיר. הרעיון בספריה האנושית פשוט: במקום "להשאיל" ספר המבקרים פוגשים את המקור, אנשים עם חוויית חיים ופרספקטיבה ייחודית. לצד המפגשים האנושיים, תלמידי ובוגרי בית הספר לאמנות מוסררה הציגו עבודות אמנות סביב סוגיות של זהות: עמדה שיצרה את ה"פנים הממוצעות" של משתתפי הערב, הקרנת מילים על חזית הבניין, מפגשים בין עולמות מוזיקליים ועוד. האירוע זכה לסיקור בתקשורת הישראלית

והבינלאומית, בין היתר בגלי צה"ל, ב-24-1, **טיים אאוט**, **הארץ**, מגזין האמנות **פורטפוליו**, **ירושלים נט**, **איונסי**, ועוד.

12. **הקליניקה קיימה את "אינתי בתיכני ערבי"** – אירוע דו-לשוני של אמנות, אקדמיה ולימוד חויתי של השפה הערבית. האירוע נועד לעורר שאלות בנושא מעמדה של השפה הערבית בישראל בכלל, ובקמפוס האוניברסיטאי בפרט. בין יתר אירועי היום התקיים פאנל אקדמי על מעמדה של השפה הערבית בישראל בהשתתפותם של מיטל פינטו, עאמר דהאמשה ויוני מנדל, ובהנחיית ליאת קוזמא; לאורך היום כולו, הוצגה בפורום האוניברסיטה תערוכת עבודות של יוצרות ויוצרים בתחומי השפה: כך, הוצגה העבודה 'דרך השפה' של קבוצת 'פרהסיה' המציגה מילון חזותי של מילים בערבית ובעברית, בתגובה למחיקת השפה הערבית מהמרחב הציבורי; לירון לביא-טורקניץ הציגה כתב עברי-ערבי המבטא את הקרבה המשפחתית של הערבית והעברית באמצעות אורתוגרפיה; וכן הוצגו עבודותיו של אמן הטיפוגרפיה המצרי מחמוד תמם עם פרויקט אקספירמנטלי שהופך מילים בשפה הערבית לצורה המייצגת את משמעותן.

13. **הקליניקה ערכה בחודש יוני 2017 אירוע בנושא פרופיילינג בישראל**, בהשתתפות דיקן הפקולטה, פרופ' מיכאל קרייני, פרופ' ברק מדינה מהפקולטה למשפטים, ד"ר סיימון פרי מהמכון לקרימינולוגיה ועו"ד נעמי לבנקרון, יחד עם נפגעי פרופיילינג, פעילים חברתיים וסטודנטים.

בימים אלו אנו נפרדים מעו"ד ענבר פלד שהקימה והנחתה את הקליניקה בשנתיים האחרונות. ענבר נוסעת ללימודי דוקטורט בקנדה ואנחנו בשלבי איתור וגיוס מנחה חדשה לקליניקה.

קורסים נוספים ביוזמה או בתמיכה של המרכז:

- (i) קורס אבני פינה שמלמד ד"ר תאופיק דעאדלה בערבית בנושא אמנות האסלאם.
- (ii) קורס אבני פינה שמלמדת מיכל ברק בנושא רב תרבותיות בחברה הישראלית.
- (iii) קורס בנושא מיעוטים מגדריים ומיניים: תאוריה ומעשה, נושאים עכשוויים ורעיונות (של מרכז לייפר).
- (iv) לקראת השנה הבאה אנו מקימים ביחד עם בית הספר לחינוך קורס בנושא: חינוך רב תרבותי בירושלים תיאוריה פוגשת פרקטיקה. בקורס ישתתפו סטודנטים מהמסלול למנהיגות חינוכית של המחלקה למדעי המדינה ובית הספר לחינוך (בניהול פרופ' עדנה לומסקי פדר) וסטודנטים מבית הספר לחינוך. הסטודנטים ילמדו קורס תיאורטי (בהנחיית ד"ר אביב כהן) וילוו פרויקטים של לימוד משותף בירושלים. הפרויקט קיבל מימון במסגרת קורסים משלבי עשייה מהמל"ג.
- (v) אנו יוזמים גם הפעלת קורס חדש, שכותרתו זהות חרדית בסביבה רב תרבותית. אחת ממטרות הקורס לשמש נקודת מפגש לתלמידים חרדים באוניברסיטה.

מגוון בתכני הלימוד באוניברסיטה העברית

בשנה שעברה שתפנו פעולה עם תא הסטודנטים "לבי במזרח" במיפוי קורסי חובה רלבנטיים באוניברסיטה אשר אין בהם די יצוג להסטוריה, תרבות וספרות של יוצאי ארצות האסלאם. הסטודנטים מהתא יצרו קשר עם מרצי הקורסים והתנסו בהובלת מהלך של העשרת תכני הלימוד בקורסים הללו. השנה התחלנו לקיים שיח של מרצים וסטודנטים בנושא. את השיח הנחתה ד"ר לימור סמימיאן דרש מבית הספר למדיניות ציבורית והשתתפו בו גם פרופ' יפעת ביטון מבית הספר למשפטים של המכללה למינהל, פרופ' אייל ג'יניאו מהחוג למזרח תיכון ותמר שלם מתא לבי במזרח. בשנה הבאה נמשיך לפתח את הנושא.

iii. קידום קמפוס רב תרבותי

השנה המשכנו בפעילות עם מרצים, מתרגלים ואנשי סגל אקדמי במטרה לקדם את המגוון האנושי ואת המפגש הבינתרבותי בקמפוס. על בסיס ניסיון שנת הפעילות הראשונה של המרכז החלנו לפעול בשיתוף עם מספר יחידות אקדמיות. חוגים ומחלקות מתמודדים עם אתגרים שונים בהקשר של מגוון. מהלך זה נועד גם לאגם את המשאבים של דיקנט הסטודנטים של החוגים והמחלקות ושל המרכז. נפגשנו עם הנהלת בית הספר למדעי המחשב, החוג לכימיה והחוג לחשבונאות. בכל אחת מהיחידות הללו נוצרו שיתופי פעולה בהתאם לצרכים ולהזדמנויות היחודיים להם.

מרצים ואנשי סגל עוסקים במגוון

בעקבות שיתוף הפעולה בין המרכז לבין היחידה ללמידה והוראה, רבות מההכשרות של היחידה כוללות היום דיון במגוון בכיתות הלימוד בין אם על ידי עיסוק מובנה בהוראה בכיתה הטרוגנית ובין אם אגב דיון בהוראה אקטיבית או תצפיות על מרצים שמבקשים זאת. חלק מהסגל המינהלי השתתף בהשתלמויות שהועברו השנה על ידי יוזמות קרן אברהם בנושא היכרות עם החברה הערבית בישראל. ההשתלמויות במסגרת ההכשרות של אגף משאבי אנוש באוניברסיטה והשתתפו בהן בכירים מהמזכירות לענייני תלמידים ומצוות דקנט הסטודנטים.

סקר שביעות רצון

לסקר שביעות הרצון של דיקנט הסטודנטים הוסף השנה פרק שעסק בתחושותיהם של סטודנטים מקבוצות מיעוט. השאלות עסקו במידת הסבלנות בקמפוס כלפי סטודנטים מקבוצות שונות. סטודנטים נשאלו גם אם חוו יחס מפלה או פוגעני על רקע השתייכותם לקבוצה כלשהי. תוצאות הסקר עדיין בשלבי ניתוח.

שולחן עגול למשרדי עורכי הדין המובילים במשק

שיתוף פעולה בין הפקולטות למשפטים באוניברסיטת תל אביב, ירושלים, חיפה ובר אילן. האירוע התקיים בפקולטה למשפטים בתל אביב. בדיון השתתפו עורכי דין שותפים ממשרדי עורכי הדין המובילים במשק. מטרת המפגש היתה לחשוב על אודות פעולה משותפת למען פתיחת שוק עריכת הדין למתמחים ועורכי דין ערבים. במפגש השתתפו גם נציגים מארגוני חברה אזרחית: קו משווה, מיזם collective impact והפורום למען גיוון בתעסוקה.

זירות למפגש בין סטודנטים מקהילות שונות

מדרסה: בית מדרש בין דתי

המדרסה הוקמה לפני שנתיים על ידי סטודנטיות במסגרת הפעילות שלהן בקליניקה לרב תרבותיות ולמגוון ובשיתוף פעולה עם היחידה למעורבות חברתית בדקנט הסטודנטים. השנה הופעלה המדרסה על ידי אחת הסטודנטיות (בר רפפורט) והונחתה על ידי שניים מבוגרי המחזור הראשון. בבית המדרש נפגשים סטודנטים בני כל הדתות לדיון בסוגיות חברתיות ופילוסופיות כמו בריאת האדם בצלם והאמונה באל, היחס לאחר, המתח בין חידושים דתיים לבין שמירה על מסורת, היחס לנשים בדת ועוד. הנושאים

נדונים בהתבסס על טקסטים דתיים מהאסלאם, הנצרות והיהדות (שתורגמו לעברית ולערבית). השנה השתתפו במדרסה 16 סטודנטים שנפגשו מידי שבוע במהלך השנה. הסטודנטים ארגנו גם יום פתוח שבו הזמינו את כלל קהילת האוניברסיטה ללמוד משותף וכן סיור לאתרים דתיים בעיר העתיקה בהנחיית משתתפי המדרסה. המדרסה פועלת בתמיכת המרכז ומכון טרומן לחקר השלום.

מרחבי דיאלוג

מרחבי הדיאלוג מזמינים סטודנטיות וסטודנטים מכל הקהילות באוניברסיטה לשיח סביב שולחנות עגולים. הרעיון הוא ליצור מרחב לדין חד פעמי (להבדיל מקבוצת דיאלוג מתמשכת). במענה לקול קורא שהוצאנו ביחד עם היחידה למעורבות חברתית בדקנט הסטודנטים נבחרו 10 סטודנטים ממגוון תחומי לימוד. הסטודנטים הוכשרו להנחות קבוצות שיח מגוונות חד פעמיות. במהלך השנה קיימנו מספר מפגשים של שיח פתוח לסטודנטים. התנסונו במפגש לנשים בלבד, במפגש במסגרת פקולטתית ובמפגש פתוח לכלל הסטודנטים. נושא הדיון היה הקמפוס הרב התרבותי וסך הכל השתתפו במפגשים כ-50 סטודנטים. בשנה הבאה המפגשים יתקיימו ביום ובשעה קבועים מידי שלושה שבועות.

פורומים פקולטטיים:

פורום סטודנטים יהודי ערבי בפקולטה למדעי הרוח

קבוצת סטודנטים במדעי הרוח יהודים וערבים נפגשו אחת לשבועיים במטרה לקדם מרחב ערבי יהודי ולייצר שיח אקדמי משותף דו לשוני. היוזמה להקמת שותפות יהודית-ערבית הינה תוצר של שיתוף פעולה בין סטודנטים לתארים מתקדמים בפקולטה. בבסיס השותפות עומדת ההבנה כי על מנת לקדם מרחב אקדמי רב-תרבותי ומכבד יש להידרש תחילה למרכיבי היסוד של החוויה הסטודנטאליית על סוגיה. הקבוצה הונחתה על ידי סטודנט יהודי וסטודנטית ערבית בהובלה של המחלקה למעורבות חברתית בדקנט הסטודנטים. במהלך המפגשים העלו המשתתפים רעיונות ליוזמות שונות לקידום מרחב משותף אקדמי וחברתי בפקולטה שאותן הן הציגו להנהלת הפקולטה. חלק מהיוזמות החלו להתממש. מטרה מרכזית של הקמת הפורום היא שיפור התקשורת בין הסטודנטים הערבים לבין הנהלת הפקולטה. אנו מעוניינים להרחיב את הפרויקט בשנה הבאה לפקולטות נוספות (בשיתוף עם היחידה למעורבות חברתית בדקנט הסטודנטים).

פורום סטודנטים ערבים בבית הספר למדעי המחשב:

בבית הספר למדעי המחשב מתגבש פורום של סטודנטים ערבים במטרה לארגן אירועים אקדמיים וחברתיים עבור הסטודנטים הערבים ולקיים תקשורת שוטפת עם הנהלת בית הספר. הפורום גובש על ידי סטודנטית למדעי המחשב וקיים מפגש ראשון שאליו הגיעו כ-50 סטודנטים ערבים מבית הספר. במפגש התארחו בוגר בית הספר שעובד בגוגל, בוגר בית הספר שלומד לדוקטורט ומלמד בטכניון, וכן מנכל העמותה "חאסוב" לקידום יזמות וטכנולוגיה בחברה הערבית. הפורום ימשיך את פעילותו בשנה הבאה. המפגש התקיים במהלך חודש הרמדאן והסטודנטים השתתפו בארוחת אפטאר לשבירת הצום.

מעונות הסטודנטים

ביזמת הקליניקה לרב תרבותיות ולמגוון תרגמה הנהלת מעונות הסטודנטים את חוזה השכירות לערבית. הנהלת המעונות תקיים בשבועות הקרובים שיח פתוח עם הסטודנטים הערבים במעונות על מנת להנהיג דיאלוג מתמשך.

גישור קהילתי בפקולטה למשפטים

בשנתיים האחרונות סערו הרוחות בפקולטה למשפטים סביב סוגית המחיצה בנשף הריקודים של הפקולטה. הוויכוח בין הסטודנטים ובהשתתפות מרצים התקיים במסדרונות הפקולטה, במרחב הוירטואלי ואפילו בתקשורת הכללית. ביחד עם אגודת הסטודנטים למשפטים ביקשנו לנצל את ההזדמנות לשיחה בונה על קמפוס רב תרבותי ולקיים הליך של "גישור קהילתי" שבמהלכו יבנו הסכמות בין הסטודנטים בפקולטה תוך התמקדות בנושא נשף הסטודנטים השנתי. סטודנטים מאגודת הסטודנטים למשפטים ביחד עם מנחי מרחבי הדיאלוג קבלו הכשרה של מספר מפגשים מעו"ד יוני נפתלי, מומחה לגישור קהילתי. ביחד הסטודנטים תכננו שני ערבים שבהם סטודנטים יוזמנו לקיים תהליך של בניית הסכמות. בסופו של דבר מפגשי הגישור לא התקיימו בשל מיעוט היענות של סטודנטים. אגודת הסטודנטים למשפטים החליטה לבטל את המפגשים בגלל עמדתה שהסטודנטים למשפטים עייפו מהנושא וביקשו "לשים את הוויכוח מאחוריהם" ולא לפתוח אותו שוב.